

Doel van het project

Scholen leren van en met elkaar door het zoeken van inhoudelijke verbinding en verdieping. Dit leren resulteert in kennis en inzichten rond de thema's Burgerschap en 21^e eeuwse vaardigheden/Leergebied overstijgende kerndoelen en toepassing hiervan in de praktijk.

Korte terugblik

Mei 2017 zijn we gestart met het inrichten van drie professionele leergemeenschappen ten behoeve van vso-scholen: *Vaardigheden voor de 21^e eeuw*, *Leergebied overstijgende kerndoelen* en *Burgerschap*. Het uitgangspunt bij deze professionele leergemeenschappen (PLG) was dat deelnemende scholen van en met elkaar zouden leren op bovenstaande thema's door gezamenlijk de verdieping te zoeken. SLO zou daarbij een verbindende en modererende rol spelen. De scholen en SLO beoogden dat de aangereikte en ontwikkelde kennis en inzichten zouden leiden tot leerplankundige ontwikkelingen, met resultaten in de praktijk, binnen de deelnemende scholen.

Bij de start konden we rekenen op grote belangstelling en de eerste bijeenkomst werd bijgewoond door circa 30 leraren, schoolleiders en andere deskundigen. Gaandeweg werd de deelname aan de bijeenkomsten minder. De volgende oorzaken zijn te noemen:

- de grote gemêleerdheid van ons gezelschap (alle uitstroomprofielen);
- de uiteenlopende verwachtingen (van "ik kom hier met name om te halen" tot en met "ik wil graag een duidelijke opdracht krijgen");
- het gebrek aan 'samen aan de slag' ("ik ben nu nog sterk zoekende, ik weet het nog niet").

Resultaten voor burgerschap in vso

De website www.burgerschapindeschool.nl biedt een aantal instrumenten om burgerschap op de school in kaart te brengen (burgerschapscan). Scholen vulden deze scan in, wat input gaf voor discussies over burgerschapsactiviteiten in de school en de schoolvisies. Visies op burgerschap zijn ook door een aantal scholen visueel gemaakt door een 'mindmap', wat aanleiding gaf voor het formuleren van verbeterpunten. Ook is uitvoerig stilgestaan bij de relatie die de PLG heeft met actuele en huidige ontwikkelingen rond burgerschap (denk aan herziening van het curriculum, de nieuwe wet op burgerschap).

Resultaten voor leergebiedoverstijgende doelen en 21e eeuwse vaardigheden (LGO/21EV)

De scholen hebben 'good practices' gedeeld; op hoofdlijn van verschillende 21EV, en meer in detail op het gebied van 'zelfregulering'. Deze 'top-voorbeelden' werden door enkele deelnemers in hun eigen praktijk uitgetoetst. De LGO-doelen en 21EV zijn in een overzicht aan elkaar gerelateerd. Dit maakt overlap duidelijk en biedt zicht op wat er nog ontwikkeld zou kunnen worden. Het is een basis om schooleigen keuzes te maken. Met behulp van curriculumontwikkelkaarten hebben we een begin gemaakt van bewustwording en keuzes voor een schooleigen traject van curriculumontwikkeling LGO/21EV.

Hoe vorm je een PLG?

In verschillende bijeenkomsten is toegelicht wat een professionele leergemeenschap (PLG) is en hoe deze kan worden georganiseerd. Enkele aanbevelingen om een PLG succesvol te maken zijn:

- Neem de tijd voor het inrichten van een PLG, reken erop dat het zeker vijf jaar kan duren voor er sprake is van een werkende PLG;
- Bepaal een gezamenlijke agenda;
- Deelnemers zoeken zelf informatie en werken aan vergroting van hun kennis. Beperk het eenrichtingsverkeer wat betreft kennis- en informatiedeling.

Aan de hand van literatuuronderzoek* zijn interviews gehouden met deelnemers (zowel schoolleiders als docenten) van de PLG'en. Dit heeft geleid tot een drietal adviezen over het verbeteren van het functioneren van een PLG.

- Creëer een actievere rol voor de deelnemers.
- Formuleer doelstellingen per bijeenkomst of per periode, zodat deelnemers weten wat van hen verwacht wordt. Belangrijk is hierbij het gevoel van autonomie van de deelnemers hoog te houden.
- Verschuif de rol van SLO van sturend en leidend naar ondersteunend. De rol voor de docenten wordt groter, waardoor betrokkenheid verhoogd wordt. De taak van SLO is dan meer het stellen van doelen en het geven van feedback op het proces en de producten.

* Michel Huizing, onderzoek naar Professionele leergemeenschappen in het onderwijs, in het kader van zijn masterstudie Onderwijskunde in Groningen.

De bevindingen worden in het vervolgtraject, te beginnen met 7 november aanstaande, meegenomen.

Het vervolg

Op 7 november vindt de laatste plenaire bijeenkomst van 2018 plaats. Daarin blikken we met de deelnemers vooruit naar het volgende jaar. In 2019 organiseren we vijf bijeenkomsten, gemodereerd door SLO. Kern van de activiteiten is het 'samen leren door te verbinden en te verdiepen'. Twee plenaire bijeenkomsten voor álle deelnemers en drie werkbijeenkomsten voor specifieke PLG's met regionale insteek, op en door scholen georganiseerd waarbij studieopdrachten geformuleerd worden.

Professionele leergemeenschappen in het vso in 2019:

- Thema's: Burgerschap en 21e eeuwse vaardigheden/Leergebied overstijgende kerndoelen.
- Per bijeenkomst zal in ieder geval een van de deelnemende scholen een presentatie verzorgen over een aan onze PLG'en gerelateerd onderwerp.
- Per PLG formuleren we gezamenlijk 'studieopdrachten' die recht doen aan de schooleigen ontwikkeling en de noodzaak tot het voeren van een gezamenlijke agenda. Periodiek koppelen we de opbrengsten en inzichten van deze studiegroepen terug naar de hele groep.
- SLO ondersteunt de PLG'en en biedt begeleiding waar mogelijk bij de concretisering van ambities op schoolniveau.

Wilt u met uw school deelnemen?

Een aantal scholen blijft meedoen in het vervolgtraject in 2019. Daarnaast bieden we ook andere scholen de kans om deel te nemen, te beginnen met deelname aan de bijeenkomst op 7 november 2018.

Wilt u met uw school deelnemen aan dit project en dus aan de bijeenkomsten in 2019?

Meld u voor 1 november 2018 aan bij Lucy Bessler: L.Bessler@slo.nl